

De H. Engelen in de Bijbel (deel 2)

Wij zijn in de laatste circulaire in zekere mate een trektocht door het Oude Testament begonnen. Eerst hebben wij gekeken naar het leven van Abraham en daarin het optreden van de Heilige Engelen overwogen. De Engelen treden in de Heilige Schrift op als boodschappers van GOD, ze komen in naam van GOD helpend en waarschuwend tussenbeide. Als dienaren van de Almachtige, zijn ze geheel gericht op de verheerlijking van de HEER en *“uitgezonden ten behoeve van hen voor wie het heil is weggelegd”* (Hebr 1,14).

Wij willen met onze “trektocht” door het Oude Testament verdergaan en wel met andere grote gestalten van het Oude Testament, die in nauw contact stonden met de Heilige Engelen. Daarbij moet het ons weer in eerste instantie gaan om de woorden van de Heilige Schrift zelf, die ons moeten aansporen, om het zelf na te lezen en de Bijbeltekst in een beschouwend gebed te overwegen.

Jakob (rond 1650 voor Chr.)

Jakob, de zoon van Isaak en Rebekka, de jongere tweelingsbroer van Esau, moeten wij ook vermelden, als sprake is van heiligen, die Engelen hebben ontmoet, vanwege het visioen van de hemelsladder, waar Engelen opstegen en neerdaal-

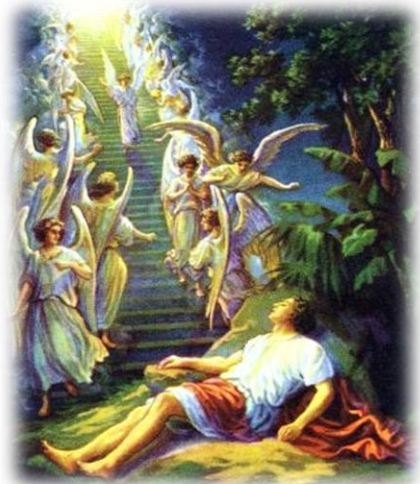
den, temeer JEZUS zelf uitdrukkelijk daarop zinspeelde (vgl. Joh 1,51).

Jakob had zich, door zijn tweelingbroer listig te bedriegen, de zegen toegeëigend van het eerstgeboorterecht, dat Esau hem voor een linzenbrij had verkocht, en daardoor de toorn van zijn broer Esau op zich afgeroepen. Op aanraden van zijn moeder Rebekka vluchtte Jakob naar zijn oom Laban in Haran (vgl. Gen 27,41; 28,5).

De Jakobs ladder

Op de weg van Berseba naar Haran overnachtte hij in Beth-El. Hier werd hij in een droom bemoedigd door een visioen van een hemelsladder. Dit visioen wordt in de Heilige Schrift zo geschilderd:

“Jakob vertrok uit Berseba en ging naar Haran. Op een bepaalde plaats gekomen, wilde hij daar overnachten, nadat de zon reeds was ondergegaan. Een van de stenen die daar lagen

Mozes

nam hij als hoofdkussen en viel op die plaats in slaap. Hij kreeg een droom en zag een ladder die op de aarde stond en waarvan de top tot in de hemel reikte. Langs die ladder gingen GODs Engelen op en af. Ineens stond JAHWE bij hem en zei: "Ik ben JAHWE, de GOD van uw vader Abraham en de GOD van Isaak" (Gen 28,10-13).

De kerkvaders zagen in deze verschijning een symbool van de GODdelijke voorzienigheid en het bestuur van de wereld, die door de Engelen wordt uitgevoerd en die Jakob moest troosten wat betreft zijn lot. Toentertijd (op de vlucht voor zijn broer Esau) kwam Jakob zich zelf eerder voor als een vervloekte dan als een gezegende. De nachtelijke GODservaring versterkte in hem de hoop, dat GODs zegen hem nooit zou verlaten. De verschijning moet Jakob de geruststellende zekerheid geven, dat zijn leven onder GODs bescherming en die van Engelen geborgen is.

In de uitleg van de "Jerusalemer Bibel" wordt de opmerking gemaakt, die alle interpretatie van de kerkvaders goed samenvat: "Meerdere kerkvaders hebben, in navolging van Philo van Alexandrië, in de Jakobs ladder een beeld van de voorzienigheid gezien, die GOD over de aarde uitoefent door de dienst van de Engelen. Volgens anderen was het bij voorbaat een weergave van de Menswording van het Eeuwige Woord, als een brug, die tussen hemel en aarde geslagen wordt".

Mozes, die tijdens de onderdrukking van Israel in Egypte werd geboren en door de dochter van Farao werd geadopteerd, dan door opdracht van GOD, uitgroeide tot leider en bevrijder van zijn volk, behoort onder de voorbeelden van het Oude Testament natuurlijk genoemd te worden als wegbereider van het christelijke geloof in de Engelen.

Volgens de overlevering van de rabbijnen, die zijn neerslag vond in de rede van de aartsmartelaar en diaken Stephanus in het Nieuwe Testament, is in de brandende doornstruik GOD in een Engel aan Mozes verschenen: "*Die Mozes.... Hem heeft GOD als leider en verlosser tot hen gezonden met de macht van de Engel die hem in de doorstruik verschenen was*"(Hand 7,35).

Stephanus maakte zich de eveneens rabbijnse overlevering te eigen, dat Mozes op de Sinai, door bemiddeling van de Engelen de Wet van GOD (de

“10 geboden”) werd overgereikt: “...gij nog wel, die de Wet hebt ontvangen door bemiddeling van de Engelen; maar ge hebt ze niet onderhouden!”(Hand 7,53). Deze overtuiging heeft dan ook de Heilige Paulus in de brief aan de Galaten (Gal 3,19) uitgedrukt: “Ze (de Wet) is uitgevaardigd door Engelen...”

Ik zend mijn Engel voor u uit

Het belangrijkste is echter onder alle teksten van de Heilige Schrift, die zinspelen op een ontmoeting tussen Mozes met Engelen, die ontroerende “Engelbewaardertekst”, die door Mozes aan het volk van Israel meegedeeld werd, in de beloften en aanwijzingen van GOD voor de intocht in Kanaän: “Zie, IK zend mijn Engel voor u uit om u onderweg te

beschermen en u te brengen naar de plaats die IK heb vastgesteld. Heb aandacht voor hem en luister naar zijn woord. Kom niet tegen hem in opstand, want hij zou uw verzet niet vergeven. In hem immers is mijn naam tegenwoordig. Als gij gehoorzaamt aan zijn woord en doet wat IK u zeg, dan ben IK de vijand van uw vijanden, de verdrukker van uw verdrukkers”(Ex 23,20-23).

De door GOD gezonden Engel trekt voor het volk van Israel uit, om het op al zijn wegen te behoeden en in het Beloofde Land te brengen; maar het volk moet luisteren naar de stem van de Engel en niet tegen hem in opstand komen.

Hier is de basis gelegd voor de overtuiging, die later verder ontwikkeld werd, dat het volk van GOD in het Oude Testament een Engelbewaarder had, ja, dat alle volken en iedere afzonderlijke mens zo’n hemelse beschermer van GOD toegewezen kreeg.

David

David was de jongste der acht zonen van Isai uit Bethlehem (vgl. 1 Sam 16,1-11), de achterkleinzoon van Boas en de Moabitische Ruth (Ruth 4,18-22). Als herder der schapen van zijn vader toonde hij zich betrouwbaar en moedig, voor alles nederig en daarom een man naar het hart van GOD (vgl. 1 Sam 13,14). Daarom zond de HEER, nadat Saul vanwege zijn ongehoorzaamheid verworpen werd, de profeet Samuel,

om David in het bijzijn van zijn vader en zijn broers, tot koning en opvolger van Saul te zalven.

Davids geloof in het bestaan van de Engelen en hun ingrijpen in de geschiedenis van de mensen en volkeren in opdracht van GOD, komt in die psalmen tot uitdrukking, die volgens de Bijbelse traditie Koning David als auteur hebben.

Zo weet hij zich vol vertrouwen omgeven door GODS bescherming en van diens Engelen. In de strijd tegen Goliath zegt hij: *U komt op mij af met zwaard, werpspies en sabel, maar ik kom op u af met de naam van JAHWE van de Machten (de Engelscharen)*” (1 Sam 17,45).

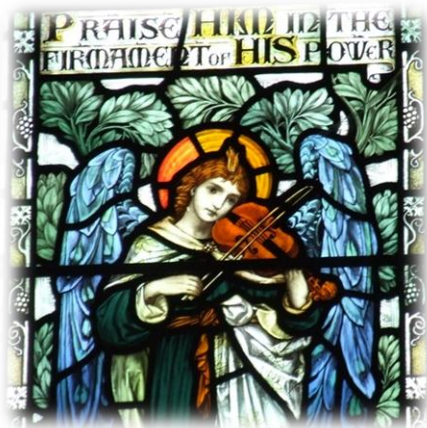
De Heilige Engelen in de Psalmen

David weet zich geborgen onder de vleugels der Engelen, zoals het Psalm 91 zegt: *“De HEER is immers uw toevlucht, de Allerhoogste uw burcht. Het kwaad zal u niet bereiken, de ramp blijft ver van uw tent. Hij heeft zijn Engelen last gegeven op al uw wegen u te bewaken. Zij zullen u op hun handen dragen, geen steen zal uw voeten kwetsen”*(Ps 91,9-12).

In deze Psalm drukt David uit, dat GOD de zijnen wonderbaarlijk beschermt door de Engelen. GOD heeft de hemelse geesten, zijn naaste dienaren, tot bescherming van de gelovigen opgeroepen; ze moeten de rechtvaardigen overal begeleiden en hen op alle wegen behoeden. Waar ze

ook gaan, moeten Engelen hen beschermen; als hen gevaar dreigt, moeten Engelen hen waarschuwen; zoals een goede moeder op een stenige weg haar kleine kind zorgzaam op de arm neemt en draagt, zodat het niet valt, zo moederlijk moeten de Engelen bezorgd zijn om hun beschermelingen, opdat ze op hun levenswegen niet struikelen en vallen. Wie door de Engelen behoed en gedragen wordt, kan getroost over alle gevaren heen schrijden, ze zullen hem niet kunnen deren. Dat was de gelovige overtuiging van de psalmendichter David.

GOD loven met de Heilige Engelen

Maar de Engelen hebben volgens de overtuiging van Koning David niet alleen de opgave, ons mensen te beschermen, ze moeten voor alles ook met ons mensen GOD, onze Schepper, loven en prijzen. Daar worden we in Psalm 103 aan herinnerd, waar de hemelse geesten opgeroepen worden: *“Verheerlijkt de HEER, al zijn Engelen, machtige*

uitvoerders van zijn bevel. Verheerlijkt de HEER, al zijn legerscharen, trouwe knechten die doet wat Hij wil!”

Bij de lofprijzing van GOD moet de dank erbij komen. Daarom Davids bekentenis in Psalm 138,1: *“U wil ik danken, HEER, uit heel mijn hart; ik zing voor U en alle hemelmachten”.*

Deze 138^e Psalm is wel ontstaan, door een of andere GODdelijke bevrijdingsdaad, die Koning David en zijn volk hadden ervaren. Davids hart is boordevol dank. Met iedere hartslag wil hij GOD danken en Hem prijzen. Waar de HEER zulke grote dingen gedaan heeft aan hem en aan het hem toevertrouwde volk, daar kan zijn ziel geen genoegen nemen met “in een afgesloten kamer zachtjes de harp ter hand te nemen, het drijft hem naar het GODshuis. Daar, waar de Algoede troont, waar Hij door tienduizenden Engelen omgeven, in het Allerheiligste woont, daar wil hij zijn “Te-Deum” zingen....Daar, waar de Engelen onophoudelijk hun

“Heilig, Heilig, Heilig” zingen, daar wil hij de Naam van de Allerhoogste prijzen en Hem danken voor de wonderdaden van Zijn genade en trouw” (E. Kalt, De psalmen, Freiburg 1935, 490).

GOD loven met alle schepselen

En nogmaals worden de Engelen opgeroepen in een Hallel-Psalm om GOD te loven: *“Halleluja! Looft de HEER vanuit heel de hemel, looft Hem, al wat hierboven is. Looft Hem al zijn Engelenscharen, looft Hem heel zijn legermacht”*(Ps 148,1-2).

In deze Psalm, waarin hemel en aarde, en dan een voor een de zon, maan en sterren, de elementen, bergen en heuvels, kruipende dieren en vogels, koningen en vorsten, grijsaards en kinderen, opgeroepen worden om GOD, de Schepper, te loven en te prijzen, zijn het eerst de Engelen, die altijd het Aangezicht van GOD aanschouwen, aan wie gevraagd wordt, om de lofprijs op Hem aan te stemmen en het gezang van heel de schepping de juiste harmonie te verlenen, door hun hemelse stemmen.

De Engelen zijn boden en uitvoerders van de wil van GOD

David echter ervaart de Heilige Engelen niet alleen als helpende en beschermende geesten, maar ook als boodschappers en uitvoerders van GODS wil, ook van GODS straf.

Als David een volkstelling laat houden, wordt door GOD als straf de pest over het gehele volk opgelegd, *“en er stierven van Dan tot Berseba zeventigduizend mensen”* (2 Sam 24,15). De door David veroorzaakte volkstelling was een zonde van hoogmoed tegen GOD, waar de boze vijand hem toe verleid had. *“Eens keerde Satan zich tegen Israel. Hij zette David ertoe aan een volkstelling te houden in Israel”* (1 Kron 21,1).

David wilde de zegen van GOD “controleren”, die zich volgens de opvattingen van het Oude Testament uitdrukte in de groei van het volk. Daarbij beleefde hij een eigenaardige Engelontmoeting, die in het 2^e boek Samuel als volgt beschreven wordt:

“Toen de Engel van JAHWEh zijn hand uitstak om ook Jeruzalem te teisteren, kreeg JAHWE spijt over het onheil en zei Hij tot de Engel die onder het volk verderf stichtte: “Het is genoeg; laat uw hand zakken”. De Engel van JAHWE stond toen bij de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet. Toen David de Engel zag die het volk teisterde, zei hij tot JAHWE: “Ach HEER, alleen ik heb gezondigd, alleen ik heb verkeerd gedaan, maar deze schapen, wat hebben zij gedaan? Laat uw hand liever op mij en op het huis van mijn vader drukken!” (2 Sam 24,16-17).

David zondigde en toch werd het hele volk bestraft. De Heilige Gregorius zegt, dat ook het volk schuld droeg, omdat het David verleid had tot deze

zonde van hoogmoed (vgl. Heilige Gregorius, lib 28 Moral. Cap 4).

Wij zien juist aan dit voorbeeld van David, dat de Heilige Engelen dienaren van GOD zijn, Zijn wil vervullen en uitvoeren, zij het in bescherming en hulp aan de mens, zij het, om de mens op te voeden of te bestraffen.

Een wonderbaarlijke redding

Een van onze Amerikaanse priesters vertelde het volgende:

Een paar jaar geleden was een bus met pelgrims onderweg naar Fatima. De bus daalde de westelijke hellingen van de Pyreneeën af. Plotseling zag een van de pelgrims dat de chauffeur in slaap gevallen was; zijn armen hingen slap langs zijn lichaam... Toch bleef de bus verder rijden, langs de steile, bochtige weg. Dit duurde zo'n tien tot vijftien minuten.

Uiteindelijk aan de voet van de berg draaide de bus naar de kant van de weg en stopte. En men hoorde een stem: “Ik ben de Aartsengel Michael. Ik ben door God gezonden om u te redden en om uw geloof te versterken!”